

Posudek oponenta diplomové práce

Vysoká škola:	Univerzita Karlova v Praze
Fakulta:	Právnická fakulta
Katedra:	Katedra mezinárodního práva veřejného
Diplomant:	Michal Janák
Téma diplomové práce:	Mezinárodně právní aspekty používání bezpilotních letounů v moderním ozbrojeném konfliktu
Vedoucí diplomové práce:	JUDr. PhDr. Veronika Bílková, Ph.D., EMA
Oponent diplomové práce:	JUDr. Martin Faix, PhD., MJI

Autor si vybral za tematiku své diplomové práce mezinárodně právní pohled na používání bezpilotních letounů v moderních ozbrojených konfliktech. K volbě tématu DP lze autorovi pogratulovat – s neustále se zvyšující intenzitou nasazení a rozvojem technologie bezpilotních letounů koresponduje v současnosti velmi aktivně vedená debata ohledně právních aspektů jejich používání. I když se jedná o problematiku, která sice nepříliš dlouhou, ale přece jen nějakou dobu v doktrinálních debatách mezinárodního práva rezonuje, nejedná se v žádném případě o diskusi ukončenou s jasně formulovanými závěry. Existující výstupy doktríny poskytují vhodný základ a umožňují autorovi prokázat schopnost pracovat s vědeckými texty a fakty, zároveň mu ale také ponechávají prostor pro formulaci vlastních závěrů a postojů. S ohledem na výše uvedené lze volbu problematiky hodnotit pozitivně.

Z hlediska formálního je diplomová práce zpracovaná na úrovni, která odpovídá požadavkům kladeným na tento druh prací. Práce je opatřena poměrně rozsáhlým seznamem použité literatury a primárních zdrojů, ze kterého je patrné, že autor pracoval s dostatečným množstvím domácích i zahraničních zdrojů. Vycházel z relevantních odborných statí, ale pracoval také s judikaturou, komentáři relevantních úmluv a primárními prameny, což se s ohledem na charakter práce a zpracovávané problematiky jeví jako důležité a správné. Explicitně chci autora pochválit za fakt, že problematiku v rámci jejího zpracování konzultoval také s odborníky z praxe.

Autor také kvalifikovaně a v souladu s citačními normami zpracoval poznámky pod čarou, a to až na výjimečné případy, kdy např. neodlišil přímou citaci (pozn. 71) nebo uvedl neúplnou citaci (pozn. 133). Tyto nedostatky ale nemají nikterak zásadní charakter, podobně jako např. chybějící interpunkční znaménka (s. 28), nebo použití nesprávné terminologie (s. 31 „zásady lidství“). Zásadnější výtka z pohledu formální stránky práce směřuje k stylu, jakým autor některé pasáže textu formuloval. Místy zapomíná na nutnost konsekventního dodržování vědeckého charakteru práce a akademického stylu textu, a uchyluje se spíše k publicisticko-beletristickému stylu. Např. na s. 17 uvádí: *„Zejména s ohledem na potřebu jeho vynutitelnosti, která není možná bez co nejširší možné shody mezi subjekty mezinárodního práva – tedy většinou státy, které nezdědka využívají přijímaní nových norem mezinárodního práva k vyřizování si účtů navzájem mezi sebou“*. Záměrně zde uvedenou pasáž cituji celou,

protože kromě její stylistické problematičnosti je kontroverzní i z hlediska obsahu. Z formálního mezinárodně právního hlediska si státy prostřednictvím mezinárodního práva mezi sebou zajisté „účty nevyřizují“, protože mezinárodní právo jakožto normativní systém mezinárodního společenství je založen na svrchované rovnosti států, a tedy dokonce i např. individuální donucení neplní v mezinárodním právu funkci žádné odvety, o to méně pak k takovému účelu lze použít procesy mezinárodněprávní normotvorby. I kdyby měl autor na mysli spíše politické/materiální aspekty normotvorby, pak takové úvahy do rámce předkládané diplomové práce zajisté nepatří. Autor sám ale uvedené tvrzení nijak dál nevysvětluje. Celkově lze ale konstatovat, že po formální stránce je předložená práce na standardní úrovni.

Z hlediska obsahového je práce členěna do tří meritorních kapitol, úvodu, závěru a obsahuje také obrazovou přílohu, abstrakt a seznam literatury a použitých zkratk. Struktura práce je zvolená vhodně, jednotlivé kapitoly na sebe vzájemně navazují. V úvodu autor objasňuje a přesvědčivě odůvodňuje, proč se danou problematikou bude zabývat a jakým způsobem bude ke zpracování problematiky přistupovat. Jako hlavní cíl práce si vytyčuje zkoumání legality používání bezpilotních letounů v moderním ozbrojeném konfliktu. Autor tím chce přispět do aktuálně vedené diskuze.

První kapitola práce je věnována historii použití bezpilotních letounů a popisu jejich technických vlastností. Jedná se o kapitolu užitečnou, která poskytuje vhodný základ pro právní analýzu obsaženou v navazujících kapitolách, a nemám k ní v zásadě připomínek.

V druhé kapitole se autor zabývá vymezením pojmů „mezinárodní a vnitrostátní ozbrojený konflikt“ s cílem „identifikovat konkrétní ustanovení vztahující se na použití bezpilotních letounů“. Celkové zařazení kapitoly je logické a správné, z obsahového hlediska mám k jejímu zpracování ale následující poznámku: Na začátku kapitoly autor správně konstatuje, že identifikace aplikovatelných norem MHP relevantních pro posouzení legality použití bezpilotních letounů závisí od typu ozbrojeného konfliktu. Následně je věnován nemalý prostor obecné otázce definice pojmu ozbrojený konflikt. Autor sice uvádí, že z jeho pohledu je takový krok nezbytný, neuvádí ale žádné argumenty proč. Z mého pohledu se tato část textu jeví jako obsoletní a myšlenkově nelogická. Nejenže otázky definice pojmu ozbrojený konflikt (resp. jejich kategorizace) je notoricky známá, ale její samotné zařazení pro dosažení autorem definovaného cíle, tj. „identifikovat konkrétní normy, které se mohou vztahovat na použití bezpilotních letounů“, prakticky nic nepřináší. Existence ozbrojeného konfliktu je otázkou faktickou a je nutno ji tedy hodnotit pro každý konkrétní případ zvlášť. Abstraktní definice pojmu „ozbrojený konflikt“ tak z hlediska zkoumání legality používání není relevantní. Jinak řečeno, nevidím souvislost mezi definicí pojmu ozbrojený konflikt a otázkou legality použití bezpilotních letounů, která je otázkou souladu faktů v konkrétním případě a pravidel MHP. Autor to v konečném důsledku sám (nevědomky) konstatuje na s. 38, když uvádí, že právní analýzu legality používání bezpilotních systémů bude analyzovat „*bez ohledu na to, zda k tomu došlo v režimu mezinárodního či vnitrostátního ozbrojeného konfliktu*“. Celkově ale obsah druhé kapitoly odpovídá jejímu pojetí jako východiska pro samotnou právní analýzu legality obsaženou ve třetí kapitole diplomové práce. Otázkou do určité míry

zůstává, jestli bylo nutné vyčlenit samostatnou kapitolu práce, která v zásadě abstraktně definuje aplikovatelné normy. V rámci třetí kapitoly se autor stejně k stručnému popisu jednotlivých aplikovatelných norem vrací (např. s. 40).

Třetí kapitola tvoří srdce práce. Autor se v jejím úvodu věnuje legalitě bezpilotních letounů z pohledu MHP a konstatuje, že samotný letoun zakázaným bojovým prostředkem není. V další části pak zkoumá způsoby použití bezpilotních letounů a na to navazující otázku jejich legality z pohledu MHP. Kvalita této části práce je přesvědčivá. Autor se vypořádal jak s doktrinárními zdroji informací, tak i relevantní normativitou MHP, a zakomponoval do textu aktuální poznatky i vlastní postoje. Se zájmem jsem např. četl o náznacích snah kvalifikovat útoky dron proti civilistům jako válečný zločin (s. 39).

Závěr práce shrnuje základní poznatky a závěry, ke kterým autor dospěl a poskytuje odpověď na otázky, které si vytyčil v úvodu. Závěr je koncizní a vhodně uzavírá diskusi nad problematikou, kterou se diplomant zabýval.

Celkově lze konstatovat, že se jedná o práci zdařilou. Pozitivně lze hodnotit především, že z práce je cítit skutečný zájem autora o danou problematiku a snaha ji zpracovat do podoby diplomové práce poctivě. O tom svědčí dobře zvolená struktura, formální i obsahová přehlednost textu, ale také např. pestrost i rozsah zdrojů, ze kterých diplomant čerpal. Předložená diplomová práce tak dosahuje úrovně, která plně odpovídá nárokům kladeným na tento druh práce a zaslouží pochvalu. Na základě těchto důvodů doporučuji diplomovou práci k ústní obhajobě a navrhuji ji hodnotit klasifikačním stupněm

výborně

V rámci obhajoby se diplomant zaměří na vytýkané nedostatky.

V Praze dne 12.04.2013

JUDr. Martin Faix, Ph.D., MJI